

התייחסות לנושא הדיון

טל שוחט

מנהלת אגף אריזות, המשרד להגנת הסביבה

קובי דר

מנכ"ל תאגיד מחזור יצרנים בישראל בע"מ (ת.מ.י.ר.)

גיל ליבנה

יו"ר ועדת איכות הסביבה בשלטון המקומי, ראש המועצה המקומית שוה

מיכל איתן

יועצת לאסטרטגיות קיימות

גלעד אוסטרובסקי

ראש תחום פסולת ומחזור, אדם טבע ודין

מלה גירשטיין

AkaMala, ייעוץ לניהול של פסולת ומשאבי מים

טל שוחט

מנהלת אגף אריזות, המשרד להגנת הסביבה

קובי דר

מנכ"ל תאגיד מחזור יצרנים בישראל בע"מ (ת.מ.י.ר.)

גיל ליבנה

יו"ר ועדת איכות הסביבה בשלטון המקומי, ראש המועצה המקומית שוהם

מיכל איתן

יועצת לאסטרטגיות קיימות

גלעד אוסטרובסקי

ראש תחום פסולת ומחזור, אדם טבע ודין

מלה גירשטיין

אריזות מוצרים – ממטרד למשאב | צילום: מלה גירשטיין

נושא הדיון

חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

3 ביוני, 2012

גיליון קיץ 2012 / כרך 3(2)

[שולחן הדיונים](#)

זוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממוחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או

AkaMala, ייעוץ לניהול של פסולת ומשאבי מים

ציטוט מומלץ

שוחט ט, דר ק, ליבנה ג ואחרים. 2012. חוק הארצות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית. *אקולוגיה וסביבה* 3(2): 187–197.

מעץ) – לצמצם את כמות הארצות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת הארצות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל הארצות הנמכרות על-ידי. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לארצות המשויכות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזור). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת הארצות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר. בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק הארצות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת הארצות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדר מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר.; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינם מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

התאמת צעדי המדיניות של המשרד להגנת הסביבה לקידום המחזור

טל שוחט

מנהלת אגף ארצות, המשרד להגנת הסביבה

מתקן למיין ארצות ולעיבודן בבלגיה. צולם בביקור משלחת מקצועית בנושא יישום חוק הארצות באירופה, בהובלת השר ארדן, ב-9.11.2009 | צילום: גלעד אוסטרובסקי ©

חוק הארצות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (EPR – Extended Producer Responsibility) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריזות הנמכרות על-ידיו. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריזות המשויות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזור). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר., בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר.; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינן מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: [חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית](#)

חוק האריזות – יישום העיקרון 'אחריות יצרן מורחבת' על-ידי היצרנים והיבואנים

קובי דר

זנכ"ל תאגיד מחזור יצרנים בישראל בע"מ (ת.מ.י.ר.)

מפעל למיון פסולת ביתית מעורבת בקפריסין | צילום: מלה גירשטיין ©

חוק האריוזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריוזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריוזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריוזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממוחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריוזות והגיוון בחומרי האריוז יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריוזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריוזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריוזות (החוק להסדרת הטיפול באריוזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריוזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריוזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריוזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריוזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריוזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריוזות הנמכרות על-ידיו. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריוזות המשויכות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזור). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריוזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר. בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריוזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריוזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי

מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינן מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

קשיי הרשויות המקומיות ביישום חוק האריזות

גיל ליבנה

ד"ר ועדת איכות הסביבה בשלטון המקומי; ראש המועצה המקומית שוהם

שיפויו שמציע תאגיד ת.מ.י.ר רחוק מלכסות את ייקור משק הפסולת העירוני | באדיבות קואלה פתרונות מחזור ©

"width=100%"/>

השיפויו שמציע תאגיד ת.מ.י.ר רחוק מלכסות את ייקור משק הפסולת העירוני | באדיבות קואלה פתרונות מחזור ©

חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממחזורות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות

הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריזות הנמכרות על-ידי. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריזות המשויכות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזור). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר., בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר.; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינם מוקמים.

משתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

תעשייה ממאדים, רשויות מקומיות מנוגה, תעשיית מחזור מצדק וציבור משבתאי

מיכל איתן

יועצת לאסטרטגיות קיימות

מרכז מחזור בשכונת גבעת שאול בירושלים | באדיבות קואלה פתרונות מחזור ©

חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריזות הנמכרות על-ידיו. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריזות המשויות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזור). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר. בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר.; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינן מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: [חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית](#)

אין מנוס מהפעלת סנקציות כדי להפסיק את גרירת הרגליים

גלעד אוסטרובסקי

אש תחום פסולת ומחזור, אדם טבע ודין

מכלי אצירה למרכזי מחזור | באדיבות קואלה פתרונות מחזור ©

חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממוחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריזות הנמכרות על-ידיו. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריזות המשווקות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזורן). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר. בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי

מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינן מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

טיפול בפסולת אריזות במתקנים למיון ולמחזור – החוליה הסוגרת את המעגל

מלה גירשטיין

AkaMala, ייעוץ לניהול של פסולת ומשאבי מים

לפי מחקר שנערך עבור האיחוד האירופי, כל 1,000 טונות פסולת המופנית למחזור בשנה, יוצרות 10–15 משרות. לפיכך, בישראל יש פוטנציאל לתוספת של 2,000–5,000 מועסקים | צילום: מלה גירשטיין ©

חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית

אריזות הן חלק בלתי נפרד מהרוב המוחלט של המוצרים שכולנו צורכים על בסיס יומי. בעוד הביקורת על תרבות הצריכה מתייחסת לנחיצותם של רבים ממוצרי הצריכה, הרי שלרוב, מסיימות האריזות של אותם המוצרים את תפקידן מיד עם הגעתן לצרכן. משקל האריזות שנעשה בהן שימוש בישראל מוערך במיליון טונות בשנה – עד 30% מתוכן ממוחזרות, והיתר מוטמנות. הכמות הגדולה של האריזות והגיוון בחומרי האריזה יוצרים אתגרים סביבתיים משמעותיים, כגון התכלות משאבי טבע בשל השימוש המוגבר בחומרי גלם, הגדלת צריכת האנרגיה הנדרשת לייצור ולשינוע של אריזות ומוצרים ארוזים, ותרומתן של אריזות לזרם הפסולת הכללי.

חוק האריזות (החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011), שאמור להביא לכך שעד סוף העשור ייפסק בישראל הנוהג

של הטמנת אריזות, נחקק ברוח העיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת' (Extended Producer Responsibility – EPR) – מדיניות שמטרתה לגרום ליצרנים להפנים את העלויות החיצוניות השליליות של המוצרים והשירותים שהם מוכרים. בהתאם להשקפה זו, אם רק יישאו יצרנים בעלות הכלכלית של הטיפול בפסולת שהם מייצרים, יהיה להם תמריץ כלכלי לצמצם את כמות הפסולת ואף לעבור לייצור בשיטות שאינן מייצרות זיהום.

חוק האריזות נועד להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות חד-פעמיות (מזכוכית, מנייר, מקרטון, ממתכת, מפלסטיק או מעץ) – לצמצם את כמות האריזות המיוצרות, לעודד שימוש חוזר בהן ומחזור של מרכיביהן ולהפחית את הכמות המוטמנת של פסולת האריזות. החוק מטיל על כל יצרן ויבואן את האחריות למחזור 60% ממשקל האריזות הנמכרות על-ידיו. בשל ריבוי היצרנים והיבואנים, מחייב אותם החוק להתאגד ב'גוף מוכר' (כגון תאגיד ת.מ.י.ר. שהוקם לשם כך) ולממן את פעילותו בהתאם לאריזות המשויכות לכל יצרן/יבואן (על פי משקלן, סוגן, והאפשרויות למחזורן). על הרשויות המקומיות מטיל החוק אחריות להפרדה של פסולת האריזות מכל שאר הפסולת, לאיסופה ולפינויה למחזור – כאשר אופן הביצוע ייקבע על-ידי כל רשות מקומית – וזאת במימון תאגיד ת.מ.י.ר., בהתאם להסדרים שייקבעו בין התאגיד לבין כל רשות מקומית.

לחוק האריזות יש פוטנציאל לחולל מהפכה של ממש באופן הטיפול בפסולת הביתית בישראל. לצד הפיכת פסולת האריזות ממטרד למשאב, יש במימוש החוק פוטנציאל גדול למשק בדמות יצירת שוק מקומי של תעשיות מחזור. דווקא בשל הפוטנציאל הרב הטמון בחוק, מצאנו לנכון להתייחס כבר בשלב זה – כשנה וחצי לאחר חקיקתו (ינואר 2011), וכשנה לאחר המועד שנקבע לתחילת היישום (יולי 2011) – לתמונת המצב העדכנית ולמכשולים הרבים העומדים בפני הצלחתו. לדוגמה, מתוך כ-4,000 יצרנים, התאגדו עד כה קצת יותר מ-250 במסגרת ת.מ.י.ר.; מתוך 255 רשויות מקומיות, רק 10 חתמו על הסדרי מימון ההפרדה והפינוי מול תאגיד ת.מ.י.ר.; על אף ההערכה כי יהיה צורך בכ-20 מפעלים חדשים, מפעלי מחזור חדשים עדיין אינן מוקמים.

המשתתפים בשולחן הדיונים סוקרים את הקשיים ביישום החוק, כל אחד מזווית מבטו, ולעיתים מתוקף תפקידו, ומציעים כיוונים ליישום מוצלח שלו.

פורסם במסגרת הדיון: [חוק האריזות – קשיים ביישום מדיניות מהפכנית](#)